

United States Holocaust Memorial Museum

Rozhovor s Vojtěchem Peřinou December 11, 2011 RG-50.675*0005

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

PREFACE

The following interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Rights to the interview are held by the United States Holocaust Memorial Museum.

The reader should bear in mind that this is a verbatim transcript of spoken, rather than written prose. This transcript has been neither checked for spelling nor verified for accuracy, and therefore, it is possible that there are errors. As a result, nothing should be quoted or used from this transcript without first checking it against the taped interview.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

VOJTĚCH PEŘINA

December 11, 2011

Q: Dobrý den.

A: Dobrý den.

Q: Mohli bychom vás poprosit o vaše celé jméno?

A: Jmenuju se Vojtěch Peřina.

Q: Kdy jste se narodil?

A: Narodil jsem se dvacátého třetího února devatenáct set dvacet osm v Táboře.

Q: Kde jste žil v období okupace?

A: V období okupace jsem žil v Táboře, jako celý život jsem žil v Táboře.

Q: Žili zde před válkou nějakí židé, v Táboře?

A: Tady byla početná skupina židovských občanů, já si pamatuju na řadu jmen těch rodin, jestli je můžu jmenovat, pokud si vzpomenu. Třebas rodina Justizů, Gutmannů, Maiselů, Bautnerů, Burianů, a tak dále a tak dále.

Q: Žila ta židovská komunita v Táboře koncentrovaná v určité čtvrti, nebo všude možně po městě?

A: No tak já si myslím, pokud si vzpomínám, že většina té židovské komunity žila na starém městě. Na starém městě, na novém městě už tolik ne. Byli to většinou obchodníci, nebo někteří byli právníci, advokáti a podobně. Tady v Táboře byla krásná synagoga, která byla zbudovaná v roce 1885, byla to krásná budova, postavená v maursko... v maurském slohu, nebo maursko-románském slohu. Měla báječnou akustiku, a ta byla za komunistického režimu, tedy za, za války, za nacistické okupace, sloužila jako skladiště, jako skladiště já nevím, všeho možného, a za

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

komunistického režimu rovněž sloužila k podobným účelům a byla moc a moc zdevastována. Ale v roce devatenáct set sedmdesát šest nebo sedm, byla z rozhodnutí komunistického vedení města demolována. Což byla obrovská škoda, všichni občané, kromě komunistů teda, že ano, byli jaksi velmi zarmoucení, když jí bourali, tu krásnou budovu. Ta budova měla báječnou akustiku, byla výtvarně krásná, a krásně by se hodila jako koncertní síň nebo jako výstavní síň. Prostě ke kulturním účelům.

Q: Když jste zmínil, že větší část té židovské populace žila v té starší části města, znamenalo to, že byly nějaké čistě židovské ulice nebo něco, čemu by se dalo říct ghetto?

A: Ne, to nebyly. Nebyly, ne, ne. Ale bylo jich tady dost, těch rodin židovskejch.

Q: Jaké byly typické profese pro tu židovskou populaci v centru města?

A: Typické profese byla obchodní profese, většinou to byli obchodníci.

Q: Vy jste třeba chodil do nějakých obchodů, které vlastnili židé?

A: Ano, ovšem. Třeba k těm Maislovým v Klokotské ulici, ti měli obchod s kávou a cukrovinkami, tak tam jsem chodil pro kávu. Teda rodičům, jsem byl dítě tenkrát.

Q: Vzpomenete si ještě na nějaká další židovská jména nebo na jména vlastníků obchodů, kam jste chodil nebo kam chodili rodiče?

A: Tak v Klokotské ulici, kde jsem bydlel, tam byla trafika, Pikovi měli tu trafiku, prodej tabáku. A tam jsem chodil tatínkovi pro cigarety. Například.

Q: Měli jste mezi těmi židovskými obyvateli nějaké kamarády, jako malé dítě?

A: Měli, třeba Jirku Maiselů nebo Rídu Maiselů, ten byl starší než já, s tím jsem moc nekamarádil, já jsem byl pro něj moc mladej... Ale s tím Jirkou jsem celkem kamarádil.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Q: Měli jste nějaké spolužáky ve třídě?

A: Měli. Na gymnáziu jsme měli ve třídě Mautnera, ti měli taky obchod, ale na novým městě, ale já nevím teď přesně, s čím. Mám dojem, že jako stěhování, firma pro stěhování, prostě něco tako... Ale nevím to přesně, to bych, bohužel... A nemám už dneska se koho zeptat. No a ti chudáci potom, to bylo někdy v tercii, v sekundě nebo v tercii, museli opustit gymnázium, poněvadž to bylo už za nacistické okupace. Potom jsem chodil do třídy s Karlem Burianů, jeho otec Gustav Burian to byl významnej táboreskej advokát, kterej tedy sám nebyl židem, ale měl manželku židovku. Rozenou Fischelovou. A ti byli potom, ti byli také v nějakém koncentračním táboře, ale vrátili se. Ti se vrátili, ti nešli do plynu, jako většina židů. Ti Maiselovi, rodiče toho Jirky a toho Richarda, ti zahynuli v koncentračním táboře, to nevím přesně kde, v kterým, ale oba synové se vrátili, ti se vrátili.

Q: Já bych se teď ještě vrátil do toho období před druhou světovou válkou. Jaký byl vztah mezi tou českou většinou a tou židovskou populací? Byly zde nějaké náznaky antisemitismu, setkal jste se někdy s antisemitismem?

A: Nesetkal. Nesetkal, celkem jsme žili s těmi židovskými spoluobčany v naprostém míru a pohodě. Možná, že byly nějaké výjimky, samozřejmě, že byly výjimky. Že byli lidé, kteří neměli rádi židy, z těch se pak také rekrutovali příslušníci takzvané Vlajky, Vlajkaři, žejo, udavači. Taky takových případů bylo několik. Ale obyvatelstvo, devadesát devět procent nebo jak bych to vyjádřil číselně, se židy žili v naprostém míru.

Q: Hovořil jste o tom, že jste měl řadu spolužáků a kamarádů židovského původu, měli jste i nějaké příbuzné židovského původu?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

A: Já jsem měl strýčka, jmenoval se Josef Heller, ten byl, narodil se v roce 1886, a zemřel v roce 1943 v koncentračním táboře Osvětim.

Q: A ten pan Heller bydlel zde v Táboře?

A: Ten bydlel tady v Táboře, v této vile. V této vile. No a vzal si mou tetu, Ludmilu Peřinovou. My jsme jí říkali Lila, teta Lila. To byla, ona byla ohromná krasavice. Skutečně výjimečná krasavice, a taky hodně pěstovala, byla divadelní ochotnicí, hrála divadlo, ráda. Tak když potom strýčka Hellera sebrali a transportovali ho do Terezína a odtud potom do Osvětimi, že ano, tak ona se zhroutila úplně z toho, ale doufala, že se vrátí, když skončila válka. Tak potom, poněvadž, nacisti s příslovečnou německou důkladností vedli o všem evidenci, že ano, a oni se ty dokumenty našly, takže víme přesně, že strýček Heller zemřel v plynové komoře dvacátého ledna devatenáct set čtyřicet tři. Ale... Nebo zatím stačí?

Q: Já bych se vás zeptal, než se dostaneme do detailů jednotlivých vašich známých a přátel, mohl byste pohovořit o tom, jak se vlastně proměnila celkově ta situace židů po okupaci Československa ze strany Německa? Kdy jste poprvé zaregistroval, že židé jsou perzekuováni?

A: Po německé okupaci?

Q: Vlastně po vypuknutí války, kdy jste vlastně poprvé zaregistroval nějaký způsob perzekuce vůči té židovské populaci v Táboře?

A: No to znamená tedy za války, za německé okupace. Kdy poprvé? To bylo asi v roce devatenáct set čtyřicet jedna, z jara. To myslím nastoupil do funkce říšského protektora Reynhard Heydrich, že ano, kterež zavedl tvrdou židovskou perzekuci. Židé museli nosit tu Davidovu hvězdu, že ano, s nápisem Jude.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Q: A tu hvězdu museli začít nosit třeba i vaši spolužáci?

A: Ano. Ano.

Q: Můžete si vzpomenout, kdy... Ptal jste se někdy vašich spolužáku, proč to mají nebo co to znamená, byl jste přece jenom ještě mladý hoch. Ptal jste se jich, proč to mají nebo ptal jste se někoho, proč mají takovou hvězdu na sobě?

A: To jsem se neptal, to jsme věděli. To jsme všichni věděli, ale pokud si vzpomínám, tak v té době, kdy byli ti Mautnerovi ze třídy, tedy z gymnázia, vyloučení, že ano, tak v té době se snad ještě ty hvězdy nenosily. To až potom, za nějakéj krátkej čas.

Q: Takže byli nejprve vyloučení ze školy. Byli ještě nějaké instituce, kam nesměli vkročit, když byli vyhozeni ze škol?

A: Jo, potom byli židé perzekuováni také v tom smyslu, nebo tím způsobem, že nesměli chodit do divadla, do kina, že ano. Možná, že ani ne do parku, já už nevím, prostě na ty detaily si tolik nevzpomínám, ale vím, že byli tvrdě perzekuováni a byli odtrženi od, třeba pokud to bylo smíšené manželství, tak byli odtrženi, četní z nich byli odtrženi od rodin. Například strýček Heller, ten byl, on byl vedoucím obchodu s konfekčním zbožím, ten obchod se jmenoval Sbor. Totiž to byla nějaká firma, nějaká textilní firma, já teď nevím, kde měla vedení, jestli v Humpolci nebo kde. Ne v Táboře. A on tam byl vedoucím tý prodejny a pak musel odtud pryč, žejo, ta firma si tam potom dosadila nějakýho jinýho člověka. A strýček byl přechodně, to si pamatuju, zaměstnán u pojišťovny. U pojišťovny, ale i to mu potom zakázali, a musel chodit nádeničit, na takový, na nejtěžší práce.

Q: Vzpomenete si, na jaké práce chodil, a ke komu, u koho pracoval?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

A: To byly většinou veřejné práce, úpravy nějakých prostranství, nebo ulic a podobně. Kopali a takový ty těžký práce.

Q: Vy jste ho třeba takhle potkal někdy ve městě, jak takhle pracuje? Sám osobně jste ho viděl takhle pracovat?

A: Myslím, že jednou jsem ho viděl. Jednou jsem ho viděl, ale myslím, že to bylo, my jsme říkali tomu tenkrát na předměstí. To je v místech, kde je dneska Křížíkovo náměstí, střed města.

Q: A těch lidí, kteří tam takhle byli nuceni pracovat, bylo víc? V Táboře?

A: Ovšem, to byli prakticky všichni židé.

Q: A vy jste takhle, vídával jste nějaké skupinky židů, kteří byli nuceni takhle pracovat, to bylo časté pro vás, nebo?

A: Nebylo, ne. To ne. To ani ne.

Q: A viděl jste ještě někdy někoho takhle pracovat, než toho vašeho strýčka?

A: Ovšem, to jsem viděl.

Q: Co třeba dělali, jestli si vzpomenete?

A: No kopali nebo zametali, takový nádenický práce prováděli.

Q: Měli nějaké dozorce u sebe, někdo na ně dohlížel?

A: Měl, určitě, ale já nevím přesně... Jednak to byli Schutzpolicejti, SS to myslím nebylo, byli zelení, a to byla Schutzpolizei, ale taky naši četníci. Taky naši, kteří to dostali nařízený, aby je hlídali.

Q: Když říkáte zelení, ta Schutzpolizei, to znamená, že měli zelené uniformy?

A: Ta Schutzpolizei měla zelené uniformy, ano.

Q: A vzpomenete si přibližně, od které doby byli takto využíváni židé pro takovou veřejnou práci?

A: Od které doby? To tak mohlo být ve druhé polovině jednačtyřicátého roku, pravděpodobně, to už nevím přesně. Ale ve dvačtyřicátém už ano, to už byla perzekuce velice ostrá. Ale koneckonců, to už tady vládnul Heydrich. Ten nastoupil do funkce říšského protektora někdy v jednačtyřicátém roce, někdy z jara. V květnu nebo tak nějak.

Q: Mluvil jste o tom, že váš strýc musel opustit ten obchod, který měl.

A: Ano.

Q: Jak to bylo s těmi, s tím majitelem toho tabáku, s panem Pikem? Ten rovněž musel zavřít svůj obchod?

A: No taky, samozřejmě. Všichni, všichni židé. Všichni museli zavřít.

Q: Co se stalo s těmi obchody, ze kterých byli vyhnáni jejich původní majitelé?

A: To nevím. Do té trafiky asi nastoupili nějakí jiní lidé, nežidé. Árijci. No, pravděpodobně. Já si už nevzpomínám na jména těch lidí, to nevím, to vám neřeknu. To je sedmdesát, skoro už sedmdesát let.

Q: To já naprosto chápu, jenom jsem se chtěl zeptat, jestli ty obchody byly zavřené nebo jestli jste dál chodil do toho obchodu pro tabák, ale byl tam jiný majitel?

Nebo...?

A: Tam asi byl jinej trafikant, protože tam jsem chodil tatínkovi pro cigarety, tam ano.

Ale u Maiselů, například, to bylo také v Klokotské ulici kousek od nás, tam byl ten obchod pak úplně zavřenej, tam žádněj obchod už nebyl potom. Aspoň ne za války.

Q: Zmínil jste se o tom, že ty rodiny smíšených manželství byly rozděleny. To znamená, můžete mi vysvětlit, co to znamená, že byly rozděleny? Například v případě vašeho strýce?

A: No tak ten byl potom ubytovanej u těch Maiselů, tam jich bylo víc takhle ubytovaných, já nevím přesně, kteří všichni tam byli, ten byt nebyl tak velkej, žejo, tam se museli chudáci tlačit, asi. Ovšem to už bylo v roce devatenáct set čtyřicet dva, na podzim. V roce devatenáct set čtyřicet dva na podzim, tak někdy to mohlo být v září, tam strýček byl jako ubytován. To bylo uprostřed války, že ano, muselo být... Já jsem bydlel. Pardon, já si musím vzpomenout na některý detaily. Jo, už vím. Ti Maiselovi měli obchod původně v Klokotské ulici, ale vchod do jejich domu a bytu byl z dnešní Mariánské ulice, to je ulice... Martínka Hůsky, se jmenuje ta ulice, je tam hudební škola. Takže on to byl dost prostornej dům. Vchod byl z jiné ulice, než byl obchod. Mezi těmi ulicemi byla řada domů, mezi těmi dvěma ulicemi. A poněvadž já jsem bydlel hodně blízko, no asi tak padesát, šedesát metrů odtud, tak já jsem tam nosil, využívaje zatemnění, protože v té době proti v uvozovkách nepřátelským letadlům, že ano, muselo býti naprosto dokonalý zatemnění, nesměla být ani škvíra. To chodili schutzpolizeiti nebo SS hlídky a byly případy, to jsem já osobně neprožil, ale byly případy, že kde nebylo zatemnění, tak začali do okna nemilosrdně střílet, esesáci. No tak já jsem využíval toho zatemnění a nosil jsem mu tam potraviny. Skoro asi, já nevím, třikrát týdně, jsem mu tam nosil potraviny, po dobu několika týdnů. To netrvalo dlouho a oni byli potom v listopadu, asi po dvou měsících, byli transportováni všichni židovští občané, byli transportováni do Terezína. To bylo uprostřed listopadu čtyřicet dva.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Q: Proč byl takhle odloučen od jeho manželky?

A: Protože on jim někdo poradil, aby se formálně nechali rozvést. Tak oni se formálně, formálně jenom, nechali rozvést. Protože když se formálně rozvedli, tak teta nemusela do koncentráku, jo. Jeho manželka nemusela do koncentráku.

Q: A to už tenkrát jste věděli, že jsou nějaké koncentráky a že mu hrozí koncentrační tábor?

A: Měli jsme o tom matné informace, ale že existuje vyhlazovací koncentrační tábor, kterej má kapacitu vyvraždit za jediný den deset tisíc lidí, jako byla Osvětim, Treblinka a Birkenau, já nevím, jak se všechny... Majdanek... jmenovaly. To jsme nevěděli, to za války, to jsme se dozvěděli až následně. Až po válce. Že koncentrační tábory existují, to jsme věděli.

Q: Pamatujete si třeba, kdo vám tuto informaci řekl, co vám o tom vykládal, o táborech?

A: Jako myslíte za války?

Q: Ano.

A: To ne, to si nepamatuju, kdo mi to říkal. To se všeobecně vědělo, že existují koncentrační tábory, to jo. Ale nevědělo se, v jakým obrovským množství se konají vraždy. Průmyslově teda. To jsme nevěděli. Až po válce.

Q: Čili on kdosi poradil vaší tetě a strýčkovi, aby se rozešli, aby je uchránil před čím? Co si tenkrát mysleli, že jim hrozí?

A: No koncentrační tábor. Koncentrační tábor.

Q: Zmínil jste ještě jednu rodinu smíšeného manželství, pana Buriana nebo Burianovy. Můžete vzpomenout na jejich osud, oni se též rozvedli?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

A: Ti se nerozvedli. Ti se nerozvedli a oba dva šli do koncentráku spolu... Tedy jestli byli spolu v koncentračním táboře tam, to nevím, to asi těžko. Ale vrátili se živí.

Samozřejmě s podlomeným zdravím, že ano, ale vrátili se živí.

Q: Čili váš strýc se s tetou rozešli a on šel bydlet do tohoto domu Maiselových. Kdo ho tam poslal nebo proč tam šel bydlet?

A: To nevím. To nevím. To nevím. Jestli to dostal nařízeno nebo... To nevím, to nevím. Já jsem mu tam nosil akorát ty potraviny.

Q: Zmínil jste, že u těch Maiselů bydlelo víc židů, že se tam nastěhovalo víc židů.

A: To jsem se domníval, že tam... Poněvadž kolikrát mi taky přišel otevřít někdo, koho jsem neznal. Nebyla to ani pani Maiselová, ani pan Maisel. Ani nikdo z Maiselů, ty jsem znal všechny. Tak z toho dedukuji, že tam ještě nějakí lidé židovského náboženství nebo židovské příslušnosti, že tam byli.

Q: Bylo víc takových míst?

A: Asi jo, asi ano.

Q: Vy jste sám věděl... Byla třeba nějaká určitá místa, kam se židé museli nastěhovat během války. Museli se někam sestěhovat, nebo ne?

A: No tak co si pamatuju, tak bylo jich hodně ubytovaných v dívčích školách. To je... jestli znáte Tábor tady, Na parkánech, ta škola, ta školní budova, tam také byli židé soustředění.

Q: Kdy tam mohli být takhle soustředění? V kterém období to mohlo být?

A: To mohlo být taky na podzim v roce devatenáct set čtyřicet dva. Několik týdnů nebo možná dva měsíce, to nevím přesně, jak dlouho tam byli. Před tím odtransportováním do Terezína a následně potom do Osvětimi.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Q: A to byli židé z města, z Tábora? Nebo z okolí?

A: To byli pravděpodobně z města Tábora, ale ty transporty, který byly realizovaný v listopadu devatenáct set čtyřicet dva, první transport dvanáctého listopadu a druhý transport šestnáctého listopadu čtyřicet dva, tak oba dohromady čítaly asi dvanáct set šedesát nebo tak nějak, ke třinácti stům osob. A z toho... To byli židé z Tábora a z nejbližšího okolí.

Q: Já bych se teď ještě vrátil, než se dostaneme k tomu samotnému transportu nebo k těm transportům, k tomu jak jste nosil určitou pomoc vašemu strýci. Kdy jste tam začal chodit, k tomu strýci, kdy to mohlo být?

A: No tak to mohlo býti tak v září, v říjnu čtyřicet dva.

Q: A do kdy to trvalo?

A: Trvalo to řekněme tak do první poloviny listopadu. Nebo do desátého listopadu, to nevím. To nevím už přesně.

Q: On mohl během té doby vycházet ven, strýc? Mohli Maislovi vycházet na ulici?

A: To nevím. To nevím, jestli v tej době ještě už... mohli vycházet ven, to vám neřeknu. Ale když jsem mu tam nosil to jídlo, zpravidla, zpravidla mi otvíral on. Strýček.

Q: Co jste mu tak nosil za jídlo?

A: Protože můj otec byl řezník, měli jsme řeznictví doma, tak jsem mu tam nosil maso, nebo salám. Lae taky máslo, chleba, vejce. Vždycky večer, když už byla úplná tma a úplné zatmění, že ano, tak... Aby mě nikdo neviděl, že. Kdyby mě tenkrát někdo udal, že jo, tak jsem šel do koncentráku nebo ke zdi, tehdy se trestala každá maličkost smrtí. Tady byly popravy dennodenně, v Táboře. Dennodenně.

Q: Nahlídl jste někdy dovnitř, k těm Maiselům? Byl jste někdy uvnitř?

A: Ne.

Q: Mluvil jste někdy se strýčkem, když jste mu přinesl ty věci, prohodili jste třeba pár slov nebo bavili jste se chvíli?

A: Ano, ale velice opatrně, potichoučku a velmi krátce, aby nikdo... No prostě aby mě nepřistihl někdo.

Q: Posílal třeba nějaký vzkaz rodičům nebo jeho bývalé ženě?

A: To nevím. Po mně ne.

Q: Co bylo s těmi vašimi kamarády, s kterými jste si hrál na ulicích? Potkával jste je dál, ve městě?

A: Myslíte s těmi židovskými kamarády?

Q: Ano. Ano.

A: No tak ti už byli odtransportováni, taky. Jirka i Ríša.

Q: Ještě předtím, než šli do transportu, mohli se volně pohybovat po městě?

A: O tom nevím, asi těžko. Asi ne.

Q: Zmínil jste, že v Táboře byly popravy na denním pořádku...

A: Ano.

Q: Můžete nám k tomu něco blíž říct?

A: To byli popravováni... Židé nikoliv. Židé, ti byli nacistickým vedením určeni

k jinému způsobu smrti. To byli popravováni v Táboře především příslušníci

inteligence. Každý den, v pět hodin, vždycky pochodovala popravčí četa.

Schutzpolizei, to nebyli esesáci, to byla Schutzpolizei, zelený teda, jo. A vždycky

popravčí četa pochodovala jordánskou hrází ke kasárnům a za kasárnama, tam byla

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

taková dřevěná ohromná tabule, a to bylo to popraviště. Dneska je to pietní, pietní tedy místo, že ano, opatřený pomníkem a...

Q: Kdy říkáte každý den, kdy to začalo, takovéhle popravy?

A: Tak to začalo, když přišel Heydrich. Ten zavedl hned stanné... Před ním byl v té funkci říšského protektora Neurath, von Neurath se jmenoval. A ten nebyl tak vestřej, zřejmě že ano, jako Heydrich. Hendrich to byl esesák non plus ultra, to víme všichni. Ten když přišel, tak zavedl hned stanné právo a nemilosrdně prostě... To byl... Tady v Táboře totiž, tady byl Oberlandrat, sídlo tedy vrchního zemského rady, německýho, žejo. Oberlandrat. A taky tady byla nějaká ta velitelská stanice gestapa. A proto se ty popravy konaly v Táboře. No v takovejch těch větších městech všude, že ano. Ale v Táboře hodně.

Q: Koho popravovali?

A: A tady byl ten, tady byl ten takzvanej sondergericht neboli zvláštní soud, stanný soud.

Q: Kdo tady byl popravován? Na popravišti?

A: Většinou to byli příslušníci inteligence.

Q: Z Tábora?

A: Ano, z Tábora.

Q: Vy jste znal někoho, kdo byl popraven, během války?

A: Ano.

Q: Můžete je vyjmenovat?

A: No například z naší ulice to byl doktor Dvorský, to byl právník. Potom to byl doktor Tůma, to byl lékař. On byl vězeňským lékařem, vězeňským lékařem ve

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

věznici, kde byli věznění teda normální teda, bych řekl, nikoliv političtí, ale delikventi abych tak řekl normální. Ale taky tam potom byli věznění političtí vězňové a doktor Tůma jim tam dopravoval motáky. Růžný zprávy a tohleto... No a Němci na to přišli, tak ho hned postavili ke zdi.

Q: Byla to veřejně známá věc, že tito lidé byli popraveni?

A: Ano. To byly takový rudý vyhlášky s černým písmem. Každý den nový, že ti pro schvalování... To bylo potom ve druhým, ve druhým stanným právu, když byl spáchán, tedy když byl proveden atentát na Heydricha, tak se ujal moci ten Karl Hermann Frank, že ano, a ten... Pak přišly Lidice hned, že ano... V květnu byl atentát na Heydricha, v červnu byly vyhlazeny Lidice, že ano, všichni muži zastřeleni, že ano, děti a ženy do koncentračních táborů a... Jak zněla to otázka?

Q: Jestli to bylo veřejně známé, že se tady dějí tyhle popravy...?

A: Ano. To dokonce Němci se postarali o to, aby to bylo veřejně známé, že ano, aby obyvatelstvo bylo zastrašeno. Takže každý den visel plakát se seznamem popravených ze včerejšího dne. Denně. Dennodenně.

Q: Jak jste vykládal, že ta skupina, ta popravčí četa, která chodila vykonávat popravy, vy jste to sám viděl?

A: Jednou jsem šel po jordánské hrázi a viděl jsem jí, možná, že i dvakrát se mi to, tedy, stalo se mi, že při cestě třebaš někam, k Jordánu nebo tohleto, tak jsem viděl, že... Před pátou hodinou to bylo, že pochoduje četa a za chvíli bylo slyšet výstřely, že ano, protože to nebylo tak daleko od Jordánu.

Q: Takže to určitě přispělo k té atmosféře toho strachu tady ve městě...

A: No jistě, to bylo... To si nikdo nic nemohl dovolit, poněvadž ani sebemenší nějakej... Kdybyste... Potkávali jsme třeba, ve městě šel esesák po ulici, pochodoval, teda pochodoval, takovým sebevědomým krokem každej chodil, žejo...

A kdyby se někdo jenom ušklíbl, tak to znamenalo koncentrák nebo rovnou smrt. To byl takový teror, že ještě dneska, když si na to vzpomínám, tak mi není dobře. To byla hrůza.

Q: V této době jste nosil potraviny tomu vašemu příbuznému do domu Maiselů. Byly i v okolí nějaké další domy, kde by byli koncentrováni židé?

A: Já o nich konkrétně nevím, ale pravděpodobně ano.

Q: Co se potom stalo s vaším strýcem?

A: No tak dvanáctého listopadu, to vím, devatenáct set čtyřicet dva, šel s tím prvním transportem do Terezína. To je naložili do nákladních vagonů, do vagonů, ve kterých se normálně přepravoval dobytek, žejo. Tak tam naložili ty židovský občany a odtransportovali je do Terezína. V Terezíně byli...

Q: Chtěl jsem se zeptat, řekl vám, že půjde do transportu, když jste mu tam nosil ty potraviny, informoval vás o tom, že je určen jít do transportu?

A: Přesně ne, ale říkal, dlouho tady asi nebudeme, pravděpodobně nás odvezou někam jinam. Tohle mi říkal, teda. Ale on sám nevěděl kam. Vůbec neměli tušení.

Q: Říkal jste první transport...

A: Druhej byl šestnáctýho listopadu, druhej transport.

Q: Koho se týkal ten první transport, šli tam i další lidé z té Maiselovic rodiny? Kdo tím transportem odjel?

A: To nevím, to nevím tedy jmenovitě.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Q: Vy jste se třeba šel podívat, vy jste věděl, že ti židé jsou někde koncentrováni, před transportem?

A: Věděl, to se... Takhle – oni byli koncentrováni v těch dívčích školách potom, před tím transportem. Ale jestli tam byli všichni, v těch dívčích školách, nebo i jinde, protože vždyť jich bylo asi dvanáct set šedesát. Z Tábora a z nejbližšího okolí. Takže to by se asi těžko vešli do jedné budovy, to asi byli i v jiných budovách, ale to už nevím, dneska. Nevím.

Q: Kdy jste se dozvěděl, že se židé musí soustředit v té dívčí škole nebo někde jinde?

A: To nevím, kdy jsem se to dozvěděl.

Q: Viděl jste třeba, jak někteří z těchto židů odcházejí tímto směrem nebo byla to věc masová, kdy v určitý den v určitou hodinu proudily davy lidí nebo to bylo spíš v skrytu? Vzpomenete si na to?

A: Vzpomínám si na to, že jsem šel po Parkánech, šel jsem z města, po Parkánech, na Starý město, do Klokotský ulice, a kolem těch dívčích škol, tam je takový malý náměstíčko. A to náměstíčko bylo plný židů. Každý měl nějaký zavazadlo, nějaký ranec nebo kufr nebo já nevím co. A to čekali na ten první transport. Jak je dopravili na nádraží, to nevím, jestli nákladními auty, nebo jestli tam pochodovali pěšky, to nevím. Poněvadž to se nesměl nikdo zastavit a koukat se. Poněvadž tam byli hlídání těmi Schutzpolicejty nebo co to bylo. A to se nikdo nedovolil ani moc se ohlídnout, to šlo o život. V tom teroru. To byl takovej teror, že šlo o život každým okamžikem. Všude.

Q: Víím, že to byla asi jenom krátká chvílka, kdy jste zahlédl ten dav, ale všiml jste si třeba někoho, poznal jste někoho v tom davu?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

A: Mám takovej dojem, že jsem poznal, pokud si to pamatuju, po těch sedmdesáti letech, že jsem poznal pana Guttmanna... A ty ostatní jsem ani moc... Ale strýce jsem tam neviděl.

Q: Kdo to byl, pan Guttmann?

A: Obchodník. Ten měl v Kotnovské... Ne. Ano, v Kotnovské ulici měl, vykupoval kůže a takovýhle... S tím obchodoval. S kůžema.

Q: Vy jste se nějak blíž znali? Nějak jste se blíž znali s panem Guttmannem? Nebo chodil jste do toho obchodu?

A: Chodil. Nosil jsem tak kůže, vždyť otec byl řezník. A když stáhnul kůži z dobytčete, tak já jsem to nosil panu Guttmannovi do obchodu. On to vlastně ani nebyl obchod, spíš taková dílna nebo co.

Q: Když si vzpomenete na ten dav před tou dívčí školou, byl tam nějaký hluk? Slyšel jste nějaké povely? Nebo tam bylo ticho? Vzpomenete si na atmosféru, která tam panovala?

A: Ticho. Ticho.

Q: Říkal jste, že jste viděl Schutzpolizei nebo nějaké hlídky kolem. Vzpomenete si třeba, kolik jich tam mohlo být? Jestli jich tam bylo hodně, nebo pár?

A: Nevím, to nevím. Nevzpomínám si kolik. To nevím.

Q: Byly ozbrojeny, ty hlídky?

A: No zřejmě. To nevím, ale každej měl něco. Já nevím, co měli tenkrát, co to bylo za zbraně. No určitě byli ozbrojení.

Q: Byly tam děti, mezi tou skupinou?

A: Nepamatuju se. Nepamatuju se. Děti jsem tam neviděl. Ale možná, že byly. Tam bylo hodně lidí, tak možná byly ty děti mezi nima, nebyly vidět. To nevím. To si nevzpomenu.

Q: Vy jste věděli, kam ten transport míří?

A: Ne. To jsme se dozvěděli až následně, že ano, po válce. Jsme se to dozvěděli.

Q: Zbyli tady ještě nějakí židé, po tom prvním transportu, ve městě?

A: Ne. Po prvním ano, ale po druhým už ne. Oni byly dva transporty.

Q: Za jak dlouho byl ten druhý transport?

A: Po čtyřech dnech. Dvanáctého a šestnáctého listopadu.

Q: Vzpomenete si, potkal jste během těch čtyř dnů nějaké osoby židovského původu, které jste znal?

A: Ne. Ne.

Q: Čili nepřicházeli jste do kontaktu? Nepřicházeli jste do kontaktu vy nebo někdo z vaší rodiny s lidmi, kteří měli jít potom do transportu?

A: To už ne, potom. To ne. Ti byli izolováni.

Q: Schoval si třeba váš strýc něco u vás, než byl odtransportován?

A: Ne. Ne.

Q: Nevíte, jestli s ním udržovala nějaký kontakt, ta vaše teta?

A: Kontakt s ním asi nemohla udržovat, když byl v koncentráku.

Q: Ještě když byl tady v Táboře. Když bydleli odděleně.

A: To ano. Ano. Ano.

Q: Stýkali se nějak?

A: To ano. U babičky. Tedy u jeho tchýně.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Q: A to bylo veřejné nebo tam chodil tajně?

A: Zpočátku snad veřejně. Zpočátku, ale potom... Když já neznám přesně datum, kdy se oni formálně rozvedli. To nevím. Ona doufala, že on se vrátí. To nikdo nevěděl, že oni jdou na smrt. To nikdo netušil, vůbec. Tenkrát, v tom dvaadvacátém roce. To jsme si všichni mysleli, že jdou nějak do nějakých pracovních... Někam makat. Pracovat. Ale že jdou na smrt, to jsme nevěděli. To se nevědělo. Ale ona potom po válce, když se dozvěděla... Dlouho doufala. Skoro celý ten zbytek toho pětadvacátého roku, doufala, že se určitě vrátí. A když potom se dozvěděla, že dvacátého ledna devatenáct set čtyřicet tři zemřel v plynu, tak se pomátla. Zešílela. A spáchala, pravděpodobně spáchala sebevraždu, poněvadž byla nalezena mrtvá, žejo, v posteli. Takže byla provedena pitva a zjistilo se, že snědla nějaký větší množství nějakých prášků.

Q: Jaký byl osud třeba té rodiny Maiselů? Vrátili se zpět?

A: Rodiče se nevrátili. Starej pan Maisel a paní Maiselová, ti se nevrátili. Ti zemřeli v koncentráku. A nebo byli zplynováni. Ale ti dva kluci se vrátili. Ten Ríša i ten Jirka.

Q: Dostali zpět ten svůj obchod? Nebo jak byli přivítáni zpět v Táboře?

A: No ten dům dostali zpět samozřejmě. Ale obchod myslím, že už nevedli. Jeden z nich byl zaměstnaný u vodních staveb a ten druhý to nevím přesně. Nevím. Ale žili ještě... Ještě se zúčastnili, v roce devatenáct set devadesát dva, to byli ještě živi oba. A zúčastnili se slavnostního odhalení pamětní desky v místech, kde stála synagoga. Já jsem tam byl na té slavnosti taky, tak jsem je tam oba dva viděl.

Q: Jaký byl osud pana Picka, toho pána, co vlastnil tabák?

A: Já nevím. Vrátil se zpět? Nevím, asi ne. Oni se většinou... Já nevím, devadesát, víc, devadesát pět procent se jich nevrátilo. To vám můžu říct. V těch transportech obou jich mohlo být asi tisíc dvě stě šedesát, a přežilo to asi jenom šedesát nebo sedmdesát lidí. Z těch dvanácti set.

Q: Zmínil jste v minulém rozhovoru, že jste se kamarádil v Mariánské ulici s rodinou Glucklichových.

A: Ano. S jejich dcerou. To byl doktor Glucklich, ten tam v Mariánské ulici měl dům a advokátní kancelář. A měl dceru Haničku, ona byla o několik let starší než já. Já nevím, o tři, o čtyři roky možná starší. A když já jsem byl jako špunt, dvouletej nebo tříletej, tak ona mě chovala. No my jsme byli jako kamarádi. A ona si potom vzala, ona si vzala Karla Ančerla, toho slavného dirigenta. Ten se vrátil. Ančerl se vrátil. Ona se nevrátila. Z jeho rodiny, z těch Ančerlů, se nevrátil nikdo, jenom on. Jenom Karel Ančerl, ten se vrátil z koncentráku. Ten potom byl několik let šéfem české filharmonie, že ano. A potom emigroval do Kanady. Za komunistickýho režimu.

Q: A z té rodiny Glucklichů se někdo vrátil?

A: Nevím o tom. Nevím o tom, že by se někdo vrátil. Asi ne.

Q: Vybaví se vám ještě nějaká vzpomínka na toto období, která vám utkvěla v paměti? A chtěl byste se o ni podělit s námi?

A: Na období okupace? No jo, to jsou vzpomínky šeredné. Žejo. Tady byla kasárna, byly plný německýho vojska, že ano. A to často jsme... Ten zdejší velitel, to byl nějakej oberst, ten chodil do Grandu, to byl takovej nejpřednější hotel v Táboře, že ano. Ten tam chodil s tou svojí německou společností, že ano, to vždycky bylo vidět.

A když tam oni tihle Němci v tom hotelu nebo v tej kavárně, když tam seděli a to, tak

je hlídala stráž. Německá. A to vždycky bylo vidět, když bylo střídání stráží, ten byl prostě hlídanej, asi z toho důvodu, že tam tihle němečtí pohlaváři teda chodili jako do ho... Do kavárny. A to vždycky byla podívaná, když bylo střídání stráží, jak oni šli tím zapfenstreichem a ty německý povely. „Marsch!“ No tak to byla taková podívaná. Na to se obyvatelstvo smělo dívat. Na to jo, když oni teda... To bylo vidět, to byla soldateska teda... To byl režim. Tady taky se stalo, já nevím, jestli to mám teďka povídat. Tady se stalo, že za války, že jeden německej voják znásilnil českou dívku. Oni na to přišli a okamžitě ho postavili ke zdi a zastřelili. Sami. Němci. Oni teda, kázeň to byla... Ne železná, ale diamantová. Jo. To byl strašnej režim. To byl děs.

Q: Já vám děkuju mockrát za rozhovor.

A: Není zač, rádo se stalo.

Q: Měli jsme teď krátkou pauzu. Chtěl jsem se vás zeptat jen na jednu doplňující otázku, která se týká té skupiny židů před transportem. Vzpomenete si, jak mohla být ta skupina velká, kolik to mohlo být lidí?

A: Tak před tou školou, na tom náměstíčku, v tu chvíli, když já jsem šel po Parkánech, to bylo v bezprostřední blízkosti, to náměstíčko, že ano, tak tam mohlo být takových já nevím padesát, šedesát lidí. Ovšem ono to náměstíčko potom ještě zahýbá jaksí doleva a tam už vidět nebylo. Tak možná, že jich tam bylo sto, já nevím. Nevím. To těžko můžu... To je naprosto střelení od boku.

Q: A ještě druhou otázku, bavili jsme se o návratu těch dvou Maiselovic synů do Tábora, že se vrátili zpátky do svého domu. Jak zde vlastně byli přivítáni ti, co přežili tábory a druhou světovou válku, byl zde někdy nějaký problém s návratem majetku?

A: Nevím o tom, že by byl nějaký problém. Nevím o žádným takovým problému.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Q: A zůstali ti navráťivší žít tady v Táboře nebo odešli někam pryč do zahraničí?

A: Možná, že někteří odešli do Izraele, ale já nevím přesně, kteří. Ono jich bylo strašně malounko, teda. A z těch, co bydleli na Starým městě, tak jsem dobře znal akorát ty Maiselovy. A ti neměli snad, neměli žádný problém s tím navracením majetku. Ten majetek, pokud za války, když je odtransportovali, tak za války to sloužilo já nevím komu. Kdo tam bydlel, to já ani nevím, kdo tam bydlel. Tak jestli to přišlo do vlastnictví někoho jiného nebo tak, tak to beztak bylo prohlášeno za neplatné. Takže oni neměli, poněvadž tam dál klidně bydleli. Klidně bydleli. Možná, že i se svými rodinami. Ten Ríša, ten byl ženatej. A ten Jirka, to... Ale byl taky. Snad. Taky, taky. Taky. Takže to problémy neměli žádný, ale ten obchod už neprovozovali. Ten zůstal prázdný. A nebo to pronajali někomu jako sklad.

Q: Tak já vám děkuju.

A: Za málo.

Conclusion of Interview

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.